

Diàleg

Víctor Alba, l'irreductible

Pasqual Maragall

Víctor Alba va tornar a Catalunya després d'un llarg exili per França, Mèxic i els Estats Units. Se n'havia anat el 1945, després de sis anys a les presons franquistes (1939-1945). Era un revolucionari dels anys trenta, polígraf empedreït, periodista nat, autor d'un centenar llarg de llibres.

El recordo molt especialment en aquella seva intervenció a la inauguració de la plaça George Orwell de Barcelona. Ja gran, ulleres de cul de got, barba i cabells espessos, gest enèrgic i conviccions robustes.

Havia estat amic personal d'Albert Camus, amb el qual havia traduït al francès el *Cant espiritual* de Joan Maragall i amb qui havia col·laborat a *Combat*. Amb Camus compartia un mateix esperit de revolta contra l'estalinisme, cosa que per a molts era en aquell temps una autèntica heretgia. Algú ha dit que sempre va caure del costat dels perdedors i és cert: va ser traïdor per als estalinistes i comunista per als franquistes. En realitat era un esperit llibertari, en el sentit genèric de la paraula, amb un compromís irreductible al servei de la llibertat i de la justícia, sempre contra les ortodòxies que, ahir com avui, tracten de fer-nos passar bou per bèstia grossa.

Maleïa el seu segle XX, el segle dels més monstruosos totalitarismes, però també el segle de les gran esperances. Ell no les havia perdudes. I és que els totalitarismes no havien pogut amb ell. Era perdedor de guerres, però sempre en peu de guerra. Mai no havia transigit. El coratge de gent com ell s'erigeix, al llarg d'aquest segle terrible, com un motiu d'esperança per si mateix. Al costat dels horrors, de les derrotes, de les grans decepcions, resulta un motiu d'esperança en la condició humana, en la seva capacitat crítica, en la seva capacitat de revolta contra la

corrupció de l'ideal.

Estic parlant molt especialment dels homes i dones del Bloc Obrer i Camperol de Joaquim Maurín i del Partit Obrer d'Unificació Marxista, que sorgiria de la fusió del Bloc i de l'Esquerra Comunista d'Andreu Nin. Més enllà de les seves opcions tàctiques i del judici que avui aquestes ens puguin merèixer, cal convenir que la

seva actitud intransigent davant el dictat estalinista va ser altament meritòria i clarament pionera. Mai no van renunciar a pensar per si mateixos. I van haver de suportar l'estigmatització, la persecució i la mort.

Fins fa poc no s'ha produït, entre nosaltres, la plena reparació que se'ls devia, a part el testimoni universal que n'havia deixat George Orwell en

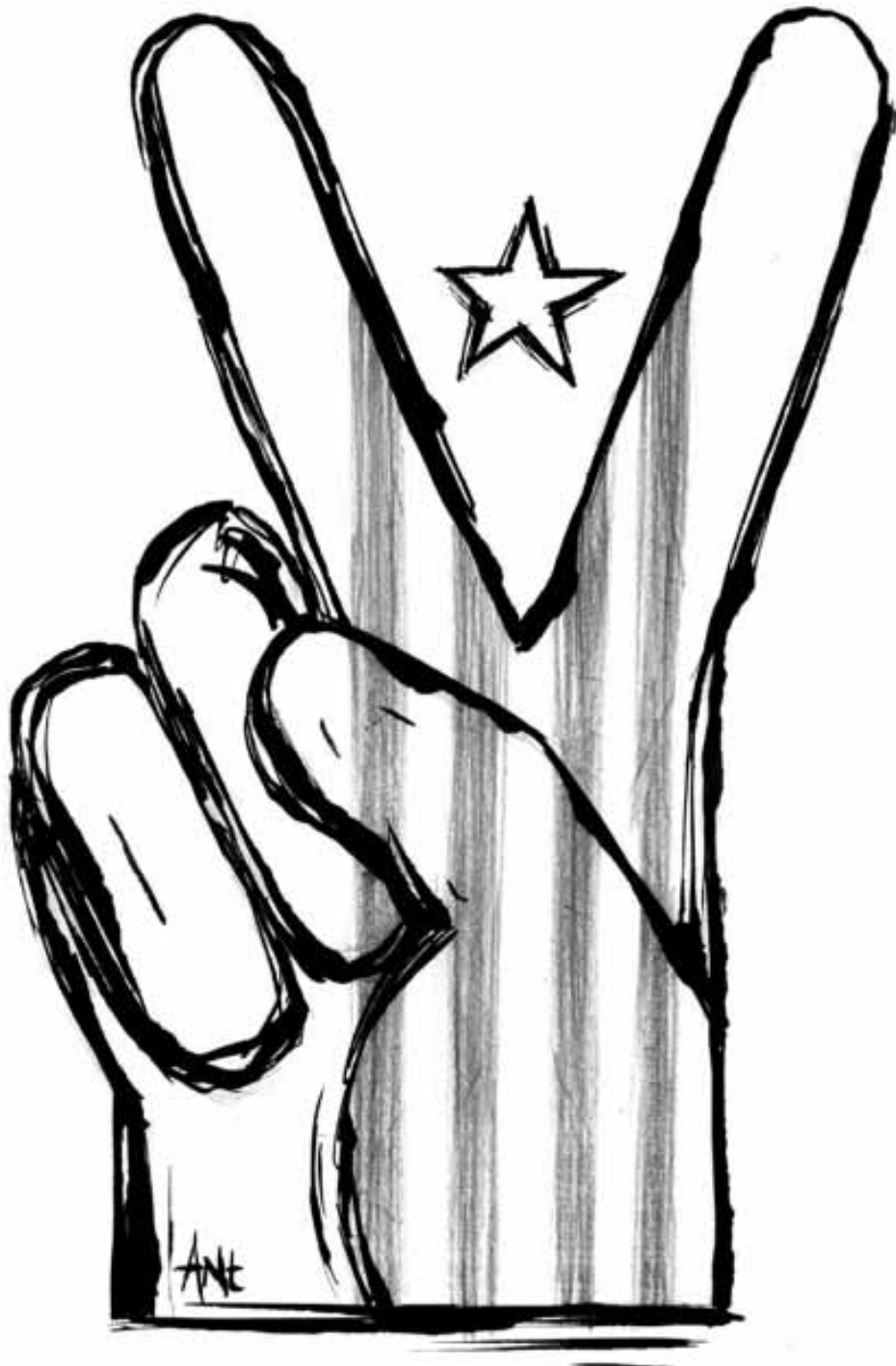
el seu *Homenatge a Catalunya*. Hi ha tingut un paper desencadenant l'esplèndida *Operació Nikolai*, produïda per TV3 i realitzada per Dolors Genovès. Vindria després *Tierra y Libertad* de Ken Loach. Amb la caiguda del Mur, queien també vells tòpics i es restablien algunes veritats imprescindibles.

La generacions dels seixanta i els setanta vam trobar sintonies diverses amb l'herència del Bloc i del Proum, sobretot pel que fa al seu antiautoritarisme de soca-rel. Havien desenvolupat una visió fortament crítica del poder i no els agradava la jerarquia que s'ho creia massa. S'explica una anècdota reveladora, relativa a la visita d'Andreu Nin, secretari general, a la divisió del Proum al front d'Aragó. Van fer-li creure que els franquistes eren a tocar en una determinada direcció i van convidar-lo a apropar-s'hi, ajupit primer, reptant i arrossegant-se per terra després, fins que van arribar, amb greus dificultats, a l'indret on altres companys els esperaven amb una paella per dinar. Eren així: no admetien cap excés en el culte a la jerarquia, tampoc a la pròpia, naturalment. Es comprèn que fossin l'enemic a batre per Stalin: tenia raó.

És sabut que el Moviment Socialista de Catalunya, l'any 1945, va sorgir per l'acord d'una conferència del Proum a l'exili. Vet aquí la culminació d'una llarga transició ideològica: de l'eufòria de la revolució russa i del moviment comunista internacional, a la dissidència i la denúncia contra l'estalinisme; i, d'aquesta, al socialisme democràtic. Va ser una transició encapçalada per Josep Rovira, a la qual se sumarien alguns dels vells efectius de la Unió Socialista de Catalunya, al voltant de Manuel Serra i Moret. Posteriorment, l'any 1976, un altre sector del Proum, al voltant d'Enrich Adroher Gironella –l'animador del *contubernio de Munic* i un dels fundadors del Moviment Europeu– s'incorporarien també al darrer tram del procés d'unitat socialista.

Aquest ha estat un dels privilegis del socialisme català, des de la postguerra fins avui: poder gaudir de la coexistència, la companyonia i l'irreductible coratge dels vells militants del Proum, alguns dels quals són avui un patrimoni central del PSC: Ramon Fernández Jurado, Josep Vidal (*Pep Jai*), Manuel Alberich i un llarg etcètera.

Víctor Alba, de nom legal Pere Pagès i Elies, no es va incorporar mai al PSC. Potser perquè el veia un partit que es disposava a guanyar algunes batalles. Ja li semblava bé que guanyéssim, però ell ja hi veia, ben segur, el perills que la victòria comportava i preferia restar al marge. El seu record i la seva herència crítica ens ha de ser una bona medecina.

Quan l'arrogància i el paternalisme tracten el ciutadà com un menor

Les raons d'Aznar per anar a la guerra

Joan Herrera

Què li passa a Aznar? A canvi de què situa el seu partit en el disparador del fracàs electoral? Quins són els motius que el porten a fer de mosso dels encàrrecs del president Bush? I més enllà de les motivacions, quines són les conseqüències d'aquesta fugida endavant, esdevenint, després de Sharon i Bush, el tercer líder bel·licista mundial?

Aznar apareix davant l'opinió pública espanyola, però també a ulls de la comunitat internacional, com l'exemple de nou despotisme il·lustrat. No hi ha res menys democràtic que l'arrogància de molts governs que teoritzen que s'ha de governar sota l'eufemisme de la "responsabilitat d'Estat", tractant l'opinió de la gent de desinformada, immadura, i llurs accions d'actes de bones gents. Aquest tracte arrogant, prepotent i paternalista, que situa el ciutadà com un menor d'edat, interpreta i reproduïx els pitjors esquemes del segle XVIII i XIX, amb societats en què les elits guien i el poble segueix. És l'intent de fer aparèixer la política com quelcom neutre, inodor i incolor. L'exemple més flagrant d'arrogància anitdemocràtica ha estat doncs el del vergonyant Aznar: després de les manifestacions més importants a l'Estat espanyol, aquell que havia d'escoltar atentament el que deia la gent s'ha decidit a viatjar cap al ranxo de Texas a posar-se a les ordres de George W. Bush. Sense adonar-se'n, o potser d'una forma més conscient del que sembla, molts dels nostres governants posen en crisi el moll de l'os de les democràcies representatives. La conseqüència més immediata ha estat situar el PP en el límit, si no del precipici, d'una fortíssima davallada electoral, que faria dels vuit anys de govern popular un parèntesi en la història democràtica de l'Estat espanyol.

Per molt que les actituds d'Aznar siguin la deriva egòlatra d'algú que a aquestes alçades ha abandonat el criteri de la prudència i ha deixat d'escoltar consells, les seves accions deuen obeir a alguna lògica. El càlcul ocult és el d'una guerra ràpida, presentada com a neta, encara que ocultí una realitat sanguinària, i que alliberi Bagdad del sàtrapa de Saddam. L'argument explicat per una jugada de tant risc és l'augment en l'eficàcia en el combat del terrorisme tot i que la tossuda realitat confirma que el millor soci per combatre policialment el terrorisme continua sent França. El segon dels arguments utilitzats, si bé no de forma explícita, ha estat l'intent d'Espanya d'entrar en el selecte grup del G-8, però les xifres macroeconòmiques són massa eloqüents, i, per descomptat, perquè Espanya faci un paper tan trist, segur que hi ha interessos petrolers pel mig. Una altra raó dita per alguns tertulians és que l'EUA compensi els fons de cohesió que amb l'ampliació de la UE Espanya deixarà de percebre. Però aquest argument sembla poc sòlid, enfront d'una economia nord-americana força afeblida, sense estructures polítiques compartides que justifiquin aquesta despesa, i amb una administració nord-americana obsessionada per la despesa en armament.

Quina és la conseqüència més greu de la política d'Aznar, després de la fallida democràtica que aquesta repre-

senta? La dinamització de l'escassa política europea. Aquest ha fet que en la futura ampliació el paper dels nous integrants juguin un rol a favor dels EUA i siguin un fre per a la construcció d'una Europa més política. El càlcul d'Aznar pot ser el de jugar un cert paper de lideratge entre aquesta Unió Europea *anti-Europa*, tan ben encarnada en els valors liberals i sovint poc democràtics del trident Aznar-Blair-Berlusconi. Si es confirmés aquesta hipòtesi Aznar podria acabar sent un dels referents d'una estructura política fracassada com a tal, que té una funció principalment econòmica. La jugada: continuar fent política, ara com a *world political star system*.

El preu, però, és molt car. La jugada d'Aznar suposa la renúncia del model d'Europa amb postura i pronunciaments propis. En un ordre unipolar calen almenys contrapunts a la postura hegemònica dels EUA, però, en canvi, el model europeu d'Aznar suposa que aquest món no tingui ni matisos ni control. Així, ningú s'interrogarà quan Turquia, cobrant el peatge de la intervenció, ocupi el Kurdistan iraquia, vulnerant tota norma de dret internacional. I el règim de Sharon podrà estendre la gens hipotètica tragèdia de milions de persones fins que arribi el judici final, incomplint l'enèsima resolució de Nacions Unides.

Però a l'especulació li fallen algunes variables. En primer lloc la injustícia que simbolitza aquesta guerra. A ulls de molts, la situació de guerra és el reflex d'un món i d'una lògica especialment perversa. La societat s'ha rebel·lat contra una guerra que obeeix a interessos econòmics i geoestratègics dels EUA. Després del que ha succeït en el conflicte palestino-israelià, coneixedors de les vulneracions de drets humans que es van fer a l'Afganistan per part de les tropes nord-americanes, la guerra ha acabat esdevenint el vidre on es reflecteixen totes les indignitats de l'actual ordre global, on s'emmiralla la irracionalitat d'una guerra que suposarà més inseguretat pel món en incrementar la

inequitat en una zona especialment delicada. I això desemmascara tota especulació. El segon error en el càlcul és que per poder continuar jugant un paper a Europa i al món, el senyor Aznar hauria de tenir uns bons resultats electorals en el proper cicle. Si el senyor Aznar no acaba per desautoritzar completament la política, l'excés d'arrogància pot acabar sent la seva pròpia tomba política. I el tercer és que els ciutadans europeus reclamen una altra Europa, i no aquesta. I aquesta és la millor resposta als líders de l'altra Europa. La injustícia de la guerra, sumada a la resposta ciutadana, poden ser els millors dels antídots davant la mesquinesa de determinats càlculs.

• Joan Herrera. Portaveu d'ICV

CRUSPINERA

A J.M. Huertas: "Enganats e robats"

Lluïsa Soaz

Benvolgut amic:

He llegit el teu article *Què ens roba el 22@?*, del dia 6 de febrer, i, bo i coincidint en la no-informació als veïns afectats, sóc del parer que cal precisar alguns aspectes.

Sintaxi. Si Alain de Bottom recomana aplicar Sèneca als problemes quotidians, també té interès consultar els clàssics per resoldre dubtes gramati-

cals com el cas del verb *robar*. Bernat Metge a *Lo somni* escriu: "Han enganats e robats aquells qui en ells se fiaven". Substituint "aquells qui..." per un pronom, "els han enganyat i robat". *Els* fa d'objecte directe indicador de la persona desposseïda. En singular fóra *l'han robat* i no *li han robat*. Direm: "li han robat els béns" amb directe i indirecte, o simplement "l'han robat" (directe). "Ell ha estat robat".

No es pot assegurar, doncs, amb

tanta desimboltura que "el 22@ ens roba" no té objecte directe, perquè és *ens*. La veu passiva corrobora que "no saltres som robats pel 22@". Aquí el verb *robar* té el mateix valor que a la frase de B. Metge, un valor absolut.

Poètica. De rodolins i falses veritats és cert que el món en va ple. En aquest cas, però, atorgues a la frase de l'@ una categoria retòrica que no té. Un rodolí és un conjunt de dos versos apariats. La frase poblenovina és un joc de paraules

basat en l'equívoc semàntic. Potser un retolet, però no un rodolí.

Llengua i poder. *El 22@ ens roba* és un lema que expressa el sentir de la gent, però se n'ha servit el partit majoritari en el govern municipal per fer allò tan suat de reconvertir camaleònicament una frase reivindicativa en una altra que defensa el contrari: *El 22@ ens roba el cor*. És com allò del *Nunca más* transvestit per obra i gràcia d'uns interessos polítics demagògics en *Máis que nunca*. En la llengua de Castela *Mexan por nós e hai que decir que chove*.

► ► ►

Que les estratègies electorals no traspassin els límits exigibles

Aquesta sí que no

Salvador Cardús i Ros

Considero que l'advertència de Jordi Pujol en referència a la possible victòria del PSC de Maragall en el sentit que, per primer cop, un partit estatal podria manar a Catalunya és injusta, perillosa i impropcedent. Ja ho sabem que la proximitat de les eleccions farà sortir el millor i el pitjor de tots els arguments disponibles a cada parada política. Tal com passa amb les persones quan es troben en situacions extremes, hi haurà els discursos més nobles i les punyalades més traïdores. Però crec que és exigible que les estratègies electorals marquin, des d'ara mateix, els límits estrictes que no s'haurien de traspassar ni en el pitjor dels casos. I no tan sols per qüestions ètiques, sinó atenent a les conseqüències polítiques per a l'endemà de les eleccions. Perquè l'argument del president és, en tots sentits, inconvenient.

En primer lloc, l'argument és injust per fals. No pas perquè es pugui discutir la subjecció del PSC al PSOE fins a punts de veritable escàndol. El darrer cas d'un Maragall ben alineat al costat d'altres socialistes bascos com Zabaleta o Elorza en l'assumpte d'*Egunkaria* i les tortures però que després és desautoritzat de mala manera pel *comissari* Caldera i que s'ha d'empassar el que ha dit, és lamentable en algú que es vol presentar com el líder que ha de conduir Catalunya cap a un futur amb dignitat. Si a més, Maragall ens ha de fer creure que el seu model d'Espanya –de fet, una de les poques coses on no improvisa– és compartit en l'àmbit estatal pels qui després el desmenteixen, no cal dir que ho té cru per convèncer els qui ja no ho estaven abans de badar boca. Ara bé, aquestes són circumstàncies que s'expliquen no pas per males voluntats individuals, sinó perquè el model polític autonòmic no només ho fa possible, sinó que gairebé hi obliga. Política-ment, l'autonomia política catalana, dona per a poca cosa, sobretot si tenim en compte la situació d'indigència competencial i econòmica amb què ha de sobreviure. Així, la dependència del

PSC respecte del PSOE és equivalent al regionalisme polític en què CiU ha acceptat de situar-se i fer el seu joc. Canvia el mecanisme, que en cada cas té inconvenients i avantatges. Però des del punt de vista de la presa de decisions, PSC i CiU queden arreglats de cara a la mateixa paret o, si ens volem posar dramàtics, queden agenollats davant del mateix reclinatori.

El problema, doncs, és de les parets o dels reclinatoris on els uns i els altres acaben castigats o demanant perdó. Però, més enllà d'aquest marc comú de dependència en el qual, en moments diversos, tots dos partits s'han trobat alternativament còmodes i incòmodes i que mai no han actuat amb convicció per posar-lo en crisi, el PSC és inequívocament un partit català. Un partit amb una personalitat pròpia i, per ara, perfectament diferenciada de la resta del PSOE. El PSC, a més, té com a dirigents i afiliats ciutadans catalans als quals ningú no pot passar la prova de cap cotó de catalanitat, perquè fa temps que vam decidir que a Catalunya no es donaven certificats de bona conducta catalanista. No per res, sinó per no deixar el club del catalanisme pràcticament sense socis. D'altra banda, si observem la política municipal, que és el territori on es poden fer comparacions entre CiU i PSC, dubto que més enllà de bones o males gestions, hom pugui discernir a les clares entre polítiques més catalanistes i polítiques més subordinades. En definitiva: si el PSC guanyés les properes eleccions, a Catalunya hi manaria un partit català, tan condicionat com CiU a l'hora de voler-se moure amb independència de Madrid. I, no ens enganyem, pel que fa a les qüestions bàsiques, aquest seria el marc de dependència en el que també es trobaria ERC. Però, en segon lloc, l'alerta de Pujol

és perillosa. Un principi clàssic de la sociologia diu que allò que és definit com a real, és real en les seves conseqüències. I el pitjor que podria passar a Catalunya és que arribés a quallar la idea que votar PSC és votar, indestructiblement, PSOE. Perquè en aquest cas ja no només seria el problema de la poca o molta subordinació d'uns dirigents que busquen la seva supervivència política en l'escalforeta estatal del PSOE. Seria pitjor. Si acceptéssim l'argument, què en podríem pensar d'un país que,

GUILLEM CIFRÉ

previsiblement, votaria –de fet, tornaria a votar– de manera majoritària a favor de deixar-se manar per un partit estatal? És que CiU vol trobar-se en el tràngol d'haver d'explicar per què la gent del país, al cap de vint-i-tres anys de govern nacionalista, ha preferit aquesta suposada subordinació estatal?

Finalment, l'argument de Pujol és impropcedent perquè no és CiU qui pot denunciar aquestes coses en veu alta. D'ençà dels pactes del 1996 amb el PP, CiU ha malbaratat bona part de la seva credibilitat nacionalista traint el seu compromís electoral en acceptar de fer

el paper de comparsa regionalista a Madrid. Repeteixo el que vaig escriure el 7 de juny del 1996, aviat farà set anys, en aquesta mateixa pàgina: "El pacte de CiU amb el PP és un obstacle per a la reconstrucció nacional i el procés cap a la sobirania política dels catalans. Els arguments, que són molts i diversos, van des de la incredulitat en la importància dels guanys concrets que finalment comportarà el pacte, passant per la confusió que suposa fer bo un partit d'obediència espanyola com el PP en el mapa polític català, fins a la frustració històrica que provocarà el fracàs del model d'encaix que es deriva dels pactes quan CiU, d'aquí a pocs anys i per raons diverses, deixi de ser clau a Madrid". Suggestia en aquell article que CiU ens *encaixonaria* a Espanya –en una metàfora més aviat mortuòria– i que, al cap dels anys, "haurem passat del som una nació al som un *lobby* d'interessos regionals econòmics i polítics, que parla català". M'emprenya haver-la encertat amb tanta precisió, però no hauria cregut que CiU gosaria fer veure que no havia passat res.

Certament, no donaré el meu vot a un Maragall que s'arronsa covardament davant les pressions de Madrid. Però tampoc a un partit que després d'anunciar solemnement que no participarà en la celebració dels 25 anys de Constitució, accepta ser al Comitè d'Honor. És exactament la mateixa mena de subordinació, per no dir que pitjor, per més gratuïta i inútil. I, en qualsevol cas, convé que les uns i els altres comencin a pensar en l'endemà de les eleccions. No fos cas que els uns no poguessin explicar la seva desfeta sense haver-ne de fer una derrota de tot el país, i els altres haguessin d'explicar la raó d'uns pactes, aquí i allà, amb els que haurien considerat els seus pitjors adversaris.

• Salvador Cardús. Sociòleg
salvador.cardus@uab.es

►►►

Diàleg? F. Nárvaez, el regidor socialista, que treballa de valent per "salvar un barri tan depauperat", diu que "han fet un redisseny consensuat amb els veïns". Però com que "la participació ciutadana només la podia canalitzar el districte", calia una veu única: l'Associació de Veïns. I així es "va consensuar" la reforma de l'Eix Llacuna. L'Associació, única veu acceptada per l'Ajuntament i l'empresa 22@, com a defensora oficial dels interessos del barri, opinava que "la representació veïnal havia d'obeir a una estratègia única" i, per tant, va pactar amb la institució municipal sense que ni associats, ni afectats, en sabessin res. Els van comunicar l'acord a posteriori. En nom de qui, doncs, van pactar? Després, i arran de les protestes dels afectats, els

van oferir, generosament, la possibilitat d'un compromís escrit per evitar "desviacions". Cosa que els veïns van rebutjar perquè es consideren ciutadans lliures i, de contracte, ja en tenen prou amb el laboral. No és amb la verticalitat que la gent se sent representada de debò.

Veïns i especuladors. Efectivament hi ha diverses menes de veïns. Amb l'autoritat moral que donen els vots, els responsables polítics d'aquest pla de salvació veïnal han seguit la màxima *Divide et impera*. Hi ha els bons, aixoplugats a l'ombra de les autoritats competents; hi ha els sentimentals, que, pobrets, són aliens al progrés per la nostàlgia de les seves quatre parets i petites empreses o tallers, i els dolents, els irreductibles, que actuen sempre en contra del poder establert amb la per-

fidia pròpia de bandes desclassades, o mutades, quan convé als "redissenyadors", en grans propietaris especuladors. Aquí, però, hi ha la dificultat de la mesura. Gran és, per exemple, l'empresa que va fer aturar la reparació del pla Lluç-Pujades-Llevant, aprovat sense informar. Davant l'inevitable, les protestes creixien i la resposta: "Ja som al pla de reparació, no hi ha res a fer", però un imperatiu legal va fer que es capgirés la situació.

El cert és que els realment grans sí que poden decidir, i l'@ els permet fer-se el vestit a mida; si no, mireu el rendiment del tàndem Maragall-Hines fet a Diagonal Mar. De vegades també les mans públiques tenen criteris mercantilistes. Hi ha qui només té la casa que van fer els seus avis i li cal per viure, però no es pot consolidar, per-

què és un especulador potencial i podria fer les Amèriques amb el seu habitatge. Ara: un solar buit, propietat d'una immobiliària que ha canviat la seva qualificació tres vegades (zona verda, habitatge protegit i a la fi habitatge lliure), sí que es consolidable. Qui especula?

Els veïns afectats, segons els distribuïdors legals de "l'or del sòl urbà", milloraran la seva qualitat de vida gràcies a l'@. Tindran "un piset molt bufó", metres quadrats nipons i parets de pladur, a canvi de cedir el sòl d'una casa unifamiliar i ben confortable. I hauran d'agrair-ho, encara que el sòl públic destinat a usos socials es vengui amb finalitats privades, encara que ells no tinguin veu. Deu ser que l'interès humà és una qüestió obsoleta.

• Lluïsa Soaz. Traductora